

Školní časopis

Školní rok 2022/2023

4. číslo

Základní škola a mateřská škola, Teplická 400, Krupka

Máme tedy květen a s ním předposlední číslo školního časopisu v tomto školním roce. Stejně jako v minulých číslech vám nabídneme spoustu krásných a zajímavých článků, určitě se dozvíte i mnoho nového. Tak se pojděte začíst...

První jarní léčivé bylinky

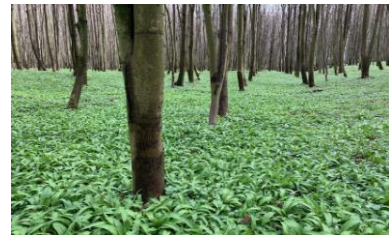
Nenechte si ujít první léčivé rostliny, které v dubnu už směle vykukují na svět. Sluneční paprsky budou postupně nad zem vytahovat čím dál více bylin, a to znamená jediné: začíná další bylinková sezóna!

Podběl lékařský

Sedmikráska chudobka

česnek medvěd

Kopřiva dvoudomá

Prvosienka jarní

Plicník lékařský

Bříza bělokorá

Violka vonná

smetanka lékařská

F. Kříž

Jarní květiny

Každé roční období disponuje květinami, které zdobí naši zahradu a venkovní okolí. Jaro je obzvláště známé svými pestrobarevnými květy a symfoniemi barev, nádhera, která se rozprostírá do dále největší. A proto my vám teď řekneme příklady jarních květů, které obohacují naše živobytí.

Sněžěnka podsněžník – cibulovitá rostlina, která se objevuje ve zbytcích sněhu již na začátku února. Její délka je okolo 15 centimetrů. Její charakteristika jsou 3 bílé okvětní lístky. Roste ve vlhkých lesích a loukách. Také patří k ohroženým druhům, a proto je zákonem chráněná.

Pampeliška lékařská (smetánka) – rostlina, která roste snad všude. Má své použití v lékařství jakožto bylina. Její žluté květy připomínají slunce. Taktéž jako sněžěnka roste na jaře. Pampelišky se množí semeny. Výška je od 5 do 20cm.

Tulipán – patří mezi rostliny s mnoha druhy přes nízké či vysoké nebo takové, které patří do skalek či nádob. Tulipány jsou proslulé svou barevnou pestrostí a všemožným žíháním. Květ má miskovitý tvar, někdy hvězdicový nebo zvonkovitý. S lesklými hedvábnými lístky na lodyze. Rostlina kvete v období jara, ale dokáže odolat i mrazy. Rozdělují se až na 11 druhů a 4 botanických.

Sedmikráska (Zahradní) – Tyto květiny nejsou u zahrádkářů příliš oblíbené, obzvláště když pokrývají celou travní plochu. Ale samozřejmě fungují jako okrasné rostliny do vše možných truhlíků či okrasných nádob. Rostou od března a rozzáří tak svět. Jejich výška je od 5 až do 20 centimetrů. Její květy dorůstají na dlouhých stoncích, které vyrůstají z trsů listů. Květy mají bílé okvětní lístky, které se napojují na žlutý terč. Někdy mají až narůžovělou barvu.

J. Kohout, R. Flener

Jarní úklid

Kdy začít jarním úklidem?

Jaro vždy patřilo velkému úklidu. V mnoha domácnostech se nejspíše těsně před Velikonocemi myla okna, probíhalo čištění koberců a čalounění, výměna ložního prádla a mnohdy docházelo i na hloubkový úklid skříní. Hlavní jarní úklidový den bude 1. dubna 2023.

Proč se dělá jarní úklid?

Slunce se na jaře opírá do oken a vychází najevo všechna hrůza, která za zimního šera nebyla vidět: šmouhy, prach, praskliny na zdech. Naši předkové měli jasno: velký úklid na jaře souvisel s předvelikonočním půstem, čistila se nejen těla, ale i domy.

Co je jarní úklid?

Zkušené hospodyně uklízejí od stropu k podlaze. První vymetou pavučiny, vyčistí nábytek a až na závěr čistí podlahu. Velký jarní úklid bytu dává šanci vyhodit nepotřebné věci a udělat si doma trochu místa.

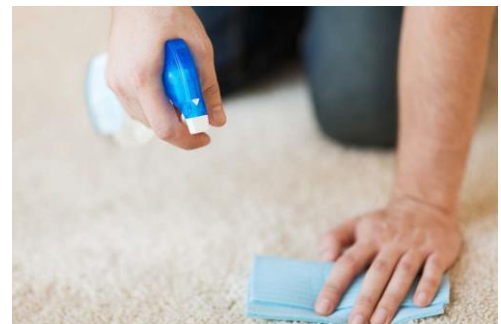
Co obnáší jarní úklid?

- vytrást nebo vyklepat koberec
- vysát podlahy a následně je umýt
- utřít prach z nábytku a následně ho otřít namokro
- rozložit zásuvky a regály, vytrít prach a vyčistit
- ošetřit dřevěný nábytek
- opatrně otřít od prachu televize a monitor počítače
- sundat a vyprat záclony

Co potřebujeme na jarní úklid?

- gumové rukavice
- hadr a houbičku na čištění
- kbelík se zředěným univerzálním čisticím prostředkem
- vysavač a utěrky na prach
- mop nebo utěrky na podlahu
- čisticí prostředek na sklo
- WC čistič
- odvápnovač nebo ocet
- starý zubní kartáček
- čisticí prostředek na koupelnu
- ošetřující prostředek na nábytek

N.Tesařová

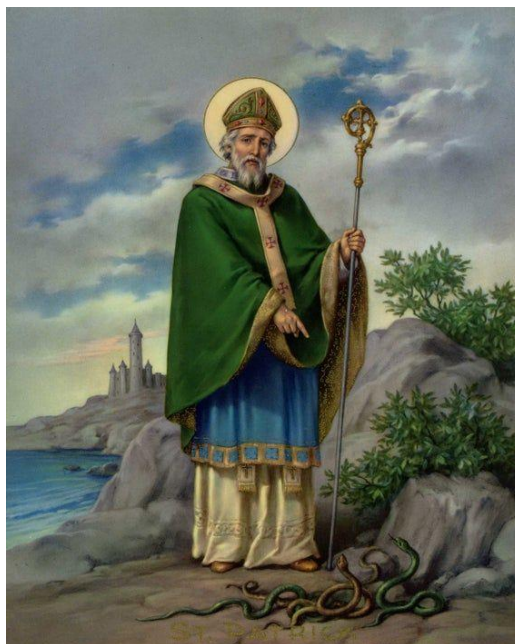

Den svatého Patrika

Svátek oslavující patrona Irska, svatého Patrika, se jmenuje Den svatého Patrika, tento svátek se slaví **17. března**. Oslavuje irské dědictví jídlem, průchody, pitím, irskou historií či legendami a je převážně spojen se všemi věcmi zelenými. Nyní se svátek slaví nejenom v Irsku, slaví se převážně i v USA.

Kdo je svatý Patrik? Původně se nejmenoval Patrik, ani nebyl Irem, jeho legenda začíná tím, že Maewyn Succat, narozen v Británii okolo roku 390 našeho letopočtu, byl unesen v jeho 16. roku a skryt do Irska, kde se stal otrokem starajícím se o skot 6-7 let. V tuto dobu se Maewyn stal hluboce věřícím, některé zdroje tvrdí, že Maewyn začal slyšet hlasy, říkající mu, ať se vrátí do Velké Británie, ale poté, co se vrátil ke své rodině, uslyšel hlasy změnit názor, nyní mu říkaly, ať se vrátí zpět do Irska. Před návratem do Irska, Maewyn se stal knězem, s tímto rozhodnutím přišlo i jeho nyní známé jméno Patrik, i když v historii se jmenoval Patricius, byl inspirován základem slova patre, které znamená otec, jelikož knězi se často označují za otce, toto dává smysl. Po návratu do irských zemí byl avšak bit a uvězněn Irskou hodností a do své smrti zapomenut.

Zelená je silně spojena se Dnem svatého Patrika, mnoha památek je osvětlena zeleně v tento den, Opera v Sydney, pyramidy v Gíze, Eiffelova věž a dokonce je i obarvována řeka Chicaga. V Americe, lidé, kteří nejsou oblečeni zeleně, jsou následně štípáni.

A proč vlastně zelená? Zelená začala být spojována s Irskem po rebelii proti Británii roku 1798, irští vojáci zvolili nosit zelenou, jelikož měla největší kontrast s britskými červenými uniformami. Toto silně spojilo Irsko s touto barvou.

T.N.

Den štěstí

Mezinárodní den štěstí se slaví po celém světě **20. března**. Bylo založeno Valným shromážděním Organizace spojených národů dne 28. června 2012. Cílem Mezinárodního dne štěstí je přimět lidi na celém světě, aby si uvědomili důležitost štěstí ve svém životě.

J. Chot

Světový den divadla 27.3.

Je připomínkou divadelního umění a jeho nesčetných podob. Právě divadlo má nádhernou schopnost propojovat lidi různých kultur, kultury jako takové a zároveň dává prostor pro absolutně nenásilnou formu výchovy a informací.

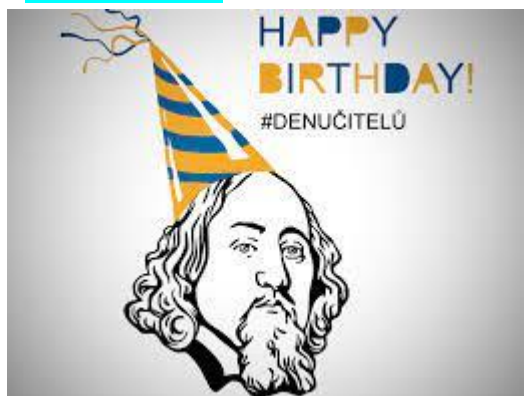

Divadlo je živý organismus a hraje se po celém světě, ve velkých divadelních sálech velkých měst, v malých vískách po světě a nebo třeba i ve vašem obývacím pokoji. Divadlo nám dává emoce, umí rozesmát i rozplakat a umí lidi spojit, to nejen herce na jevišti a celý divadelní "ancábl", ale do tohoto kolotoče zapojit i diváky.

Pražské národní divadlo
Národní divadlo v Praze patří mezi
nejznámější divadla v České republice
Otevřeno: 11. června 1881
Počet sedadel: 965
Vlastník: Ministerstvo kultury České
republiky
R. Žižka

Den učitelů

V České republice a na Slovensku se Den učitelů slaví tradičně **28. března**, v den výročí narození Jana Amose Komenského. Den učitelů byl vyhlášen československou vládou v roce 1955, jako morální ocenění práce pedagogů; od počátku byl spojen s vyznamenáváním zasloužilých učitelů. V tento den se od školního roku 1993/1994 vyhláší výsledky ankety Zlatý Ámos.

28. března školy často také pořádají různé akce, věnované Komenského životu a jeho tvorbě. České ministerstvo školství tento den uděluje Plakety Jana Amose Komenského, ocenění pro nejlepší učitele.

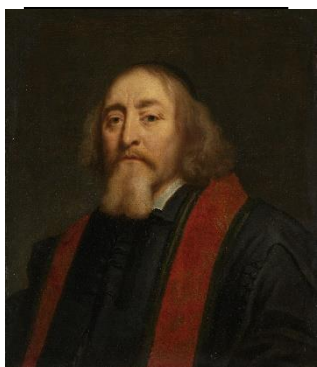
Mezinárodní den učitelů ani Den učitelů nejsou zařazeny mezi tzv. významné dny v kalendáři České republiky. V roce 2011 ministerstvo školství oznámilo, že bude usilovat o zařazení Dne učitelů na jejich seznam.

V mnoha zemích světa se slaví *Mezinárodní den učitelů*, stanovený v roce 1994 Organizací spojených národů na 5. října.

Jan Amos Komenský (28.3.1992 -15.11.1670)

Byl posledním biskupem Jednoty bratrské a jeden z největších českých myslitelů, filozofů a spisovatelem.

Během svého života si získal renomé především jako pedagog, teoretik pedagogiky a autor mnoha spisů z tohoto oboru. Byl jediným tvůrcem originální, filozoficky ukotvené pedagogické soustavy v českých zemích, zabýval se všeobecnou teorií výchovy, didaktikou, vytvořil speciální metodiku výuky jazyků a sám sepisoval originální učebnice.

Literární odkaz Jana Amose Komenského, který byl coby nekatolík nucen od roku 1628 působit v exilu, je velmi obsáhlý a různorodý. Psal latinsky i bohatou a působivou češtinou. Tvořil spisy encyklopedické a jeho ideálem byla pansofie (vševěda), objímající veškeré tehdejší vědění, zanechal však také díla teologická i teosofická, hymnologická i hymnografická či všenápravná (výchovná, ale přesahující rámec didaktiky). Do obecného povědomí se zapsal také jako autor nejslavnějšího česky psaného díla 17. století s názvem *Labyrint světa a ráj srdce*.

J. Handlír

Mezinárodní den Červeného kříže 8.května

Mezinárodní Červený kříž je mezinárodní hnutí, které sdružuje Mezinárodní výbor Červeného kříže a národní společnosti Červeného kříže, Červeného půlměsíce a Společnost Davidovy hvězdy. Tyto jsou právně nezávislé, ale pracují na základě společných zásad. Mají stejné cíle, předpisy, symboly a jejich řídicí orgány jsou spojeny. Celosvětové působení je nezávislé na státních institucích a je založeno na dobrovolné činnosti – pomoci. Chrání životy, zdraví, důstojnost a snižuje utrpení lidí v nouzi následkem válek, přírodních nebo technických katastrof a epidemií bez ohledu na národnost, původ, náboženství nebo politický názor postižených.

První národní organizace pod Červeným křížem byla založena koncem roku 1863 ve Stuttgartu (Württembergische Sanitätsverein).

V roce 1876 se Mezinárodní výbor přejmenoval na dodnes platný název: Mezinárodní výbor červeného kříže (MVČK),

Dnes se často setkáváme s pojmem Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce.

J.Babijčuk, J.Šálek

Karel IV.

Karel IV. (14. května 1316, Praha – 29. listopadu 1378, tamtéž), narozen jako **Václav**, byl jedenáctý český král vládnoucí jako **Karel I.** od srpna 1346 až do své smrti v listopadu 1378. Karel IV. byl římsko-německý král od července 1346 a od roku 1355 císař římský. Byl také italský (lombardský) král od roku 1355, burgundský král od roku 1365, moravský markrabě v letech 1333 až 1349 a lucemburský hrabě v období let 1346 až 1353. Pocházel po otci z dynastie Lucemburků a po matce byl potomkem rodu Přemyslovců.

Byl syn dědičky Přemyslovců Elišky a českého krále Jana Lucemburského. Byl pokřtěn jako Václav, jméno Karel přijal při biřmování během své výchovy ve Francii po svém strýci a kmotrovi Karlu IV. Sličném. Karel IV. patřil mezi nejvýznamnější panovníky vrcholného středověku.

Byl neobyčejně vzdělaný a inteligentní, plyně hovořil pěti jazyky (francouzština, němčina, čeština, latina a italština). Svou moc využil ke konsolidaci českého státu, který byl od jeho doby znám jako Koruna česká.

J.Kovrzek

DEN MATEK

Den matek letos oslavíme **14. května**

Je to den, kdy se vzdává pocta matkám a mateřství. Slaví se v různé dny na mnoha místech po celém světě, vychází z různých tradic, např. jinak ve Velké Británii (čtvrtou postní neděli), jinak v arabských zemích (21. březen) a mnoho dalších. V Česku se slaví (podle amerického vzoru) druhou květnovou neděli. V tento den dávají děti svým matkám květiny nebo jiné dárky, většinou vlastnoručně vyrobené.

V Československu se začal slavit tento svátek v roce 1923. Jeho propagátorkou byla Alice Masaryková.

V roce 1914 vyhlásil tehdejší prezident USA Woodrow Wilson první oficiální oslavu Dne matek coby celonárodního svátku, konající se druhou květnovou neděli.

*Maminky dnes svátek mají
a děti jim pusou dají.
Já ti jich nejvíc ze všech dám,
protože tě nejvíc ráda mám.
Vše nejlepší, mami.*

ČESKÝ ROZHLAS

Český rozhlas si letos připomene významné výročí. Dne 18. května 2023 uplyne přesně 100 let od zahájení pravidelného rozhlasového vysílání, kdy začala ve skautském stanu v pražských Kbelích vysílat soukromá společnost Radiojournal.

U příležitosti kulatého jubilea Český rozhlas připravil bohatý program pro veřejnost, novinky ve vysílání i unikátní výstavu v Národním technickém muzeu. Oslavy v průběhu celého roku přiblíží pozoruhodnou cestu nejdůvěryhodnějšího média veřejné služby v Česku.

Oslavy zahájí Český rozhlas 10. března

Reprezentačním plesem v Obecním domě v Praze, kde zahraje Symfonický orchestr Českého rozhlasu, Rozhlasový Big Band Gustava Bromy a zazpívají hudební hosté Ewa Farna, Mirai, Dara Rolins či skupina No Name.

Český rozhlas uspořádá v den svých 100. narozenin pro širokou veřejnost a posluchače velkolepý koncert v Riegrových sadech. Představí se skupina Chinaski, Aneta Langerová, Mirai Navrátil nebo Marek Ztracený, který bude vůbec prvním interpretem v éteru Českého rozhlasu na počátku druhého století jeho existence.

E. Galíková a A. Ajdini

Koláč s mandlovým krémem a malinami

Suroviny na korpus:

- 200g hladké mouky
- 140g másla
- 100g moučkového cukru
- citronová kůra
- špetka soli
- 1ks žloutku
- špetka vanilky

Suroviny na žloutkový krém:

3ks žloutku

100g moučkového cukru

1pl hladké mouky

1pl škrobu

250ml mléka

1ks citronu

50g másla

Suroviny na mandlovou směs Frangipane:

80g másla

80g hnědého cukru

80g mandlí

citronová kůra

1ks vejce

Na ozdobu:

100ml smetany ke šlehání

600g malin

5pl marmelády

K. Unterdörfelová, D. Demeterová